

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

4 december 2003

ONTWERP VAN DECREET

op de begraafplaatsen en de lijkbezorging

AMENDEMENTEN

Zie :

1864 (2003-2004)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet
- Nr. 2 : Amendementen

AMENDEMENT Nr. 9

voorgesteld door de heer Jan Penris,
mevrouw Hilde De Lobel en de heren Christian
Verougstraete, Frans Wymeersch en
Roland Van Goethem

Artikel 2

Het tweede lid vervangen door wat volgt :

“Enkel een gemeente of een intergemeentelijk samenwerkingsverband kan een crematorium oprichten.

Onder crematorium wordt verstaan : elke installatie voor het reduceren van het menselijk lichaam tot as met inbegrip van alle uitrusting voor het kortstondig bewaren om procestechnische redenen van lichamen en as. Plaatsen, gebouwen en lokalen die niet bedoeld zijn voor de crematie zoals hiervoor bedoeld, zijn niet te beschouwen als crematoria, zelfs indien zij zouden deel uitmaken van hetzelfde complex.

Het crematorium wordt beheerd door, of onder toezicht van, een gemeente of een intergemeentelijk samenwerkingsverband.

De activiteiten van het crematorium blijven beperkt tot de ontvangst van lijken, de kortstondige bewaring om procestechnische redenen van lichamen en as, de eigenlijke verbranding en de overhandiging van de as. Andere activiteiten die verband houden met het begraven en/of cremieren zijn geen publieke taken die behoren tot de taakstelling van een crematorium. ”.

VERANTWOORDING

De overheid moet geen taken overnemen die nu behoorlijk door de vrije markt worden uitgevoerd.

AMENDEMENT Nr. 10

voorgesteld door de heer Jan Penris,
mevrouw Hilde De Lobel en de heren Christian
Verougstraete, Frans Wymeersch en
Roland Van Goethem

Artikel 4

Aan het eerste lid de volgende zin toevoegen :

"Een opgraving kan enkel geweigerd worden om redenen van volksgezondheid of hygiëne. ”.

VERANTWOORDING

Een gemeentebestuur zou de grenzen van zijn politiebevoegdheid te buiten gaan indien het systematisch zou weigeren toestemming te verlenen tot welke ontgraving ook, wanneer dergelijke ontgraving gebeurt onder hygiënische omstandigheden, ordelijk en met de verschuldigde eerbied aan de doden¹. Bepaalde gemeenten weigeren ook vandaag nog elke ontgraving. Voormalig minister van Binnenlandse Zaken Duquesne stelde : "In zijn briefwisseling met de gemeenten heeft het departement altijd gesteld dat in principe een gunstig gevolg gegeven wordt aan de aanvragen tot ontgraving, behalve indien evidente redenen van hygiënische aard of openbare salubriteit er zich tegen verzetten."

Sommige politiereglementen zijn bijgevolg in strijd met de omzendbrieven van de minister. Bij wijze van voorbeeld kan men verwijzen naar de gemeente Hove (afd. 5 van de zitting van 14 april 1986) : "Elke ontgraving is verboden, behoudens deze die door de bevoegde overheid bevolen wordt."

Dit artikel is duidelijk in strijd met het gelijkheidsbeginsel dat in de Grondwet is vastgelegd. Trouwens, dergelijk politieverbod ontnemt aan diegene die bevoegd is voor de lijkbezorging de mogelijkheid om bij crematie een graf op te heffen, in het geval dat de as een andere bestemming heeft. Meer en meer wordt deze handeling gebruikt om het vervallen van het graf tegen te gaan. De gemeenteraad van o.a. Hove dient derhalve alle graven zelf in stand te houden, gezien het vetoreglement op het ontgraven van overledenen.

¹ HAECK, P., Le décès de l'être humain, Brugge, Vandembroele-Ferrant, 1937, nrs. 549 e.v.

AMENDEMENT Nr. 11

**voorgesteld door de heer Jan Penris,
mevrouw Hilde De Lobel en de heren Christian
Verougstraete, Frans Wymeersch en
Roland Van Goethem**

Artikel 6

In het derde lid, op de derde en vierde regel, de woorden "voor leden van een of meer religieuze gemeenschappen, evenals" schrappen.

VERANTWOORDING

Het verlenen van concessies om religieuze redenen is in een lekensamenleving als de onze overbodig. Leden van eenzelfde geloofsgemeenschap die samen begraven willen worden, kunnen dit zoals elke andere burger verkrijgen mits kennisgeving van de wil daartoe bij de gemeentelijke overheid.

AMENDEMENT Nr. 12

**voorgesteld door de heer Jan Penris,
mevrouw Hilde De Lobel en de heren Christian
Verougstraete, Frans Wymeersch en
Roland Van Goethem**

Artikel 11

In het eerste lid, op de tweede regel, de woorden "of ander lijkomhulsel" schrappen.

VERANTWOORDING

In het Koninklijk Besluit van 26 november 2001 (BS 5 december 2001) wordt duidelijk gestipuleerd waaraan lijkkasten dienen te voldoen. Hoe zal dit toepasselijk zijn op andere lijkomhulsels? Men kan aannemen dat bepaalde omhulsels worden verboden die niet als zodanig zijn gemaakt om te dienen als lijkomhulsel (vlaggen, eigen kleren of gewaden, enzovoort) en dat de gebruikte materialen zoals bij lijkkasten aan de milieuvoorwaarden moeten voldoen.

Het gebruik van een lijkomhulsel zal invloed hebben op de organisatie van een plechtigheid. Deze mogelijkheid is vermoedelijk in het decreet opgenomen om bepaalde geloofsovertuigingen gunstig te stemmen. Alleen zijn er grote culturele verschillen waarmee geen rekening is gehouden.

In landen waar het lijkomhulsel gebruikt wordt, wordt er hoofdzakelijk begraven en dit binnen de 24 uur na het overlijden. In Vlaanderen kan een begrafenis pas 24 uur na het overlijden en pas na twee of drie dagen in het geval van een crematie. Gemiddeld verstrijken er bij ons 4 tot 5 dagen tussen het overlijden en de crematie of de begrafenis, een periode waarin de natuurlijke afbraak van het lichaam wordt ingezet, wat gekenmerkt wordt door onder andere het verdwijnen van de rigor mortis (lijkstijfheid) en het vrijkomen van lijkvocht en ontbindingsgeur.

Voor degenen die direct betrokken zijn bij de begrafenis of crematie (personeel van begrafenisondernemers, grafmakers en crematoriummedewerkers) is dit moeilijker te verdragen dan indien men een lijkstreek zou gebruiken.

Met een lijkomhulsel zijn de vormen van het stoffelijk lichaam bovendien duidelijk zichtbaar: er is nu een directe confrontatie met het lichaam, in eerste instantie door de medewerkers van een begrafenisondernemer, in tweede instantie door de grafmakers of crematoriummedewerkers. Zij gaan nu een duidelijk afgelijnd lichaam met aarde moeten bedekken (rechtstreeks contact) of invoeren voor crematie. Het is wat moeilijker om een "pakketje" te hanteren dat de vormen van een mens heeft, dan een strakke kist. Misschien is een kist zonder deksel een aanvaardbaar compromis.

Tegelijk moet men zich ook afvragen hoe een plechtigheid met een lijkomhulsel zou verlopen in onze cultuur, met onze gewoonten en geplogenheden, waar de dood nog een taboe is en de confrontatie met het dode lichaam liefst vermeden wordt. Het toezicht van de lijkstoeten valt tenslotte onder het gezag van de politie en de gemeenteoverheden, die ervoor moeten zorgen dat er geen wanorde heerst en dat er geen handelingen in strijd met de eerbied voor de doden worden verricht.

Ten slotte moet men ook nog rekening houden met de verschillen tussen het Vlaamse Gewest en de andere gewesten.

Non-discriminatie ontstaat alleen door eerbied voor elkaar en respect voor elkaars gewoonten te betuigen, niet door de aanpassing van de wet.

In de uitvoeringsbesluiten dient vastgelegd te worden waaraan een doodskistvervangend lijkomhulsel dient te beantwoorden teneinde de publieke opinie niet te verstoren:

- het moet het dragen en het vervoeren van het lichaam mogelijk maken, om het even welke grootte en of gewicht het lichaam heeft;
- de vormen en de houding van de overledene moet aan het oog onttrokken zijn;
- het moet mogelijk zijn het lichaam met twee personen te bezorgen;
- in het omhulsel mogen geen lekken kunnen ontstaan en het moet gevrijwaard blijven van reukafgifte;
- het moet een esthetische vorm geven of bij gebruik aannemen;
- het mag niet tekort doen aan het algemene en persoonlijk piëteitsgevoel ten overstaan van de overledenen, nabestaanden, familie, collega's, leefgemeenschap;
- het moet plechtig op de schouders kunnen worden gedragen;
- het moet zonder moeilijkheid in een grafkuil of grafkelder geplaatst kunnen worden en behoorlijk ingevoerd

kunnen worden in de verbrandingsoven, ook in het bijzijn van familieleden ;

- het moet hygiënisch zijn en blijven zoals een lijkst.

Kortom, het lijkomhulsel moet functioneel en devotieel evenwaardig aan een lijkst zijn.

AMENDEMENT Nr. 13

voorgesteld door de heren Bart De Smet en Mark Van der Poorten

Artikel 13

Het tweede lid vervangen door wat volgt :

"Niet-gecremeerde stoffelijke overschotten moeten individueel met een lijkwagen of een daartoe speciaal uitgeruste wagen worden vervoerd.

De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden onder dewelke van de in het tweede lid bepaalde voorwaarde kan worden afgeweken."

VERANTWOORDING

Dit amendement moet ertoe leiden dat elk stoffelijk overschot individueel vervoerd wordt. Situaties waarbij meerdere stoffelijke overschotten in eenzelfde lijkwagen "gestapeld" worden om vervoerd te worden zijn niet verenigbaar met de eerbied die aan de overledenen verschuldigd is en dienen absoluut vermeden te worden.

De Vlaamse regering krijgt wel de mogelijkheid te bepalen onder welke voorwaarden van deze bepaling kan worden afgeweken. Aldus zou de regering kunnen bepalen dat in gevallen van rampen het gelijktijdig vervoer van meerdere stoffelijke overschotten wel mogelijk is.

AMENDEMENT Nr. 14

voorgesteld door de heer Jan Penris, mevrouw Hilde De Lobel en de heren Christian Verougstraete, Frans Wymeersch en Roland Van Goethem

Artikel 13

Het tweede lid vervangen door wat volgt :

"Niet-gecremeerde stoffelijke overschotten moeten individueel met een lijkwagen of een daartoe speciaal uitgeruste wagen worden vervoerd. Van deze verplichting kan evenwel worden afgeweken bij rampgevallen.

Indien de ambtenaar van de burgerlijke stand niet in staat is zich onmiddellijk te gaan vergewissen van het overlijden zoals voorzien in het Burgerlijk Wetboek, geldt de verklaring van de vaststellende geneesheer als toestemming tot vervoer."

VERANTWOORDING

Door het transport verplicht te individualiseren, sluit men mistoestanden uit en garandeert men een grotere eerbied voor de afdijvige. Anderzijds moet men rekening houden met rampgevallen waar de snelle afvoer van lijken aangegeven kan zijn. Het laatste lid houdt een versoepeling van de transporttoestemming in.

AMENDEMENT Nr. 15

voorgesteld door de heer Jan Penris, mevrouw Hilde De Lobel en de heren Christian Verougstraete, Frans Wymeersch en Roland Van Goethem

Artikel 21

Aan § 1, tweede lid, de volgende zin toevoegen :

"Deze geneesheer dient zijn verslag in binnen de vierentwintig uur na de ontvangst van de hierbedoelde aanvraag."

VERANTWOORDING

De invoering van een termijn is nodig gelet op het feit dat sommige geneesheren nu nog schouwen wanneer het hen past.

AMENDEMENT Nr. 16

voorgesteld door mevrouw
Anny De Maght-Aelbrecht en mevrouw
Dominique Guns

Artikel 24

In § 1, vierde lid, op de eerste regel, na het woord "bepaald" de woorden "*of indien zijn wil door alle middelen van rechte met inbegrip van getuigen kan worden aangetoond,***" toevoegen.**

VERANTWOORDING

In vele gevallen heeft de overledene vooraf reeds zijn wens ter kennis gebracht via andere wijze dan een schriftelijke verklaring die speciaal daartoe werd opgesteld. Dit kan blijken uit andere geschreven verklaringen (dagboek, brieven, enzovoort) of uit mondelinge verklaringen ten overstaan van derden. Ook deze elementen moeten in aanmerking worden genomen als wilsuitdrukking ten aanzien van de asbestemming.

AMENDEMENT Nr. 17

voorgesteld door de heer Jan Penris,
mevrouw Hilde De Lobel en de heren
Christian Verougstraete, Frans Wymeersch en
Roland Van Goethem

Artikel 24

In § 1, vierde lid, op de vierde regel, na het woord "voogd" de woorden "*of van de nabestaanden die*

de zorg van de crematie op zich hebben genomen" **invoegen.**

VERANTWOORDING

Ook andere nabestaanden dan de reeds vermelde kunnen in het rouwverwerkingsproces baat hebben bij de hier geboden mogelijkheden.

AMENDEMENT Nr. 18

voorgesteld door de heren Bart De Smet,
Mark Van der Poorten en Johan De Roo

Artikel 24

In § 1, vierde lid, op de vierde regel, na het woord "voogd" de woorden "*of op verzoek van de echtgenoot en van de bloed- of aanverwanten in de eerste graad"* **invoegen.**

VERANTWOORDING

Dit amendement moet het mogelijk maken dat de echtgenoot(en) en de meest nabije familieleden kunnen beslissen om de as op een andere plaats te begraven of uit te strooien.

AMENDEMENT Nr. 19

voorgesteld door de heer Jan Penris en
mevrouw Hilde De Lobel en de heren
Christian Verougstraete, Frans Wymeersch en
Roland Van Goethem

Artikel 25

In het tweede lid, op de vijfde regel, na het woord "materialen" de woorden "*zonder daarbij de mogelijkheid van ongelijkvormigheid die uiting kan*

geven van de overtuiging die de gestorvene bij leven beleden heeft te miskennen " toevoegen.

VERANTWOORDING

Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de bekommernissen van de Raad van State zoals tot uiting gebracht in het "arrest-Kinrooi" van 7 juli 1975.
